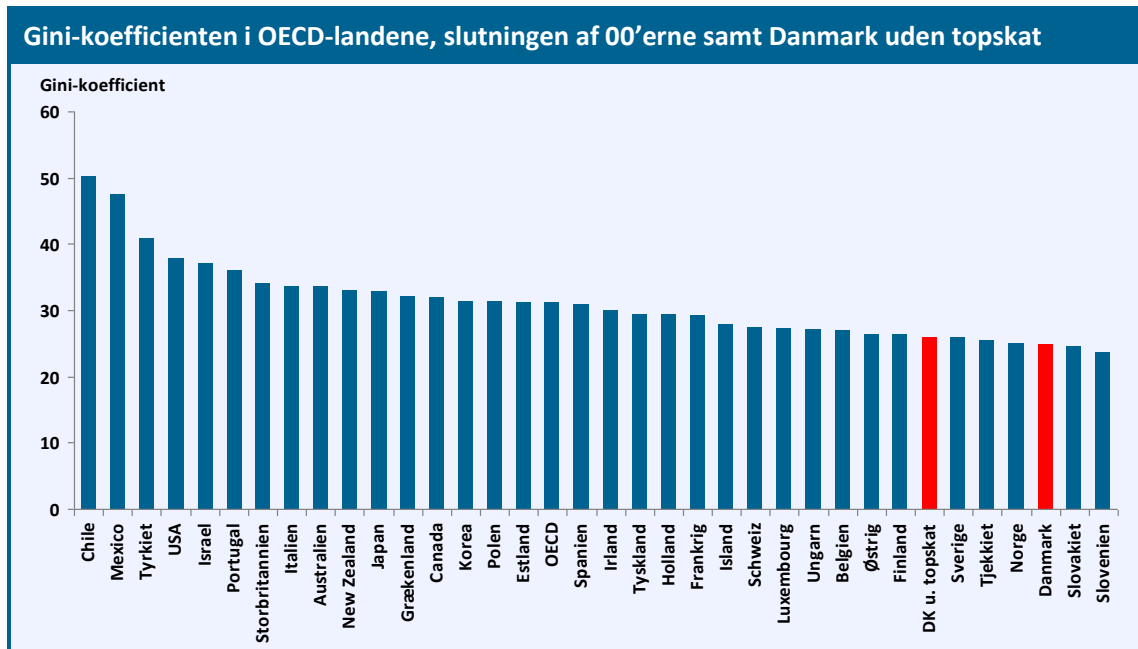

DANMARK ER OECD'S TREDJE MEST LIGE LAND – BORTFALD AF TOPSKATTEN VIL MEDFØRE, AT DANMARK BLIVER DET FEMTE MEST LIGE LAND SAMMEN MED SVERIGE

Ifølge tal fra OECD er Danmark i dag det 3. mest lige land i OECD. Slovakiet og Slovenien er mere lige end Danmark. Omvendt er ligheden i Danmark større end i Sverige og Norge. Afvikles topskatten i Danmark (så den øverste marginalskat reduceres fra 56 til 42 pct.), vil vi gå fra at være det 3. mest lige land til at være det 5. mest lige land (sammen med Sverige). Reduceres marginalsatten yderligere fra 42 til 40 pct. (ved at bundskatten sænkes med 2½ pct.point), stiger uligheden meget lidt, og Sverige bliver en anelse mere lige end Danmark. Med en flad marginalskat på 40 pct. vil Danmark være det 6. mest lige land i OECD. Lidt mere lige end Finland på 7. pladsen. Den samlede effekt på uligheden ved en reduktion i marginalsatten fra 56 til 40 pct. udgør 1,2 pct. point. Til sammenligning ændredes Gini-koefficienten i 2009 ifølge Finansministeriet også med 1,2 pct.point som følge af lavkonjunktoren (dog med omvendt fortegn). Det betyder, at en flad skat på 40 pct. vil bringe niveauet for uligheden tilbage til niveauet for 2008.

Ifølge OECD er Danmark i dag det tredje mest lige land. Uligheden i et samfund måles typisk ud fra Gini-koefficienten. Hvis alle indbyggere har samme indkomst, er Gini-koefficienten nul. Jo mere ulige fordelingen er, jo større vil Gini-koefficienten være, maksimalt 100. Gini-koefficienten ligger i Danmark (knap 25) lidt lavere end i Sverige og Norge, men Slovenien og Slovakiet har en højere grad af lighed. Det fremgår af figuren nedenfor, hvor der er angivet Gini-koefficienter fra OECD-landene.

Kilde: OECD (Society at a Glance 2011), De Økonomiske Råd samt egne beregninger

Forskellene i de disponible indkomster skyldes dels forskelle i lønindkomster, men også overførselsindkomster og indkomstskatter påvirker uligheden. Nedenfor ses en stilleskrue for ændringer i Gini-koefficienten, når skattesatser ændres. Herudfra kan det beregnes, hvor meget Gini-koefficienten ændres, hvis forskellige skattesatser ændres.

Fordelingsvirkninger ved en skattereduktion på 1 mia. kr.

Skatteinstrument	Procentvis ændring i Gini
Topskat	0,260
Bundskat	0,020
Amt- og kommuneskat	0,020
AM-bidrag	0,050
Beskæftigelsesfradrag	0,010
Indirekte skatter	-0,100

Anm.: Tallene i tabellen angiver den procentvise ændring i Gini-koefficienten, ved en sænkning af den pågældende sats/forhøjelse af bundfradrag med en umiddelbar provenuvirkning på 1 mia. kr. i 2006

Kilde: OECD (Society at a Glance 2011), De Økonomiske Råd (Dansk Økonomi efterår 2008)

Danmark er det 5. mest lige land ved bortfald af topskat

Hvis topskatten fjernes i Danmark, vil Gini-koefficienten blive forøget fra knap 25 til knap 26 (gini-koefficienten forøges med ca. 1 pct.point). Dermed vil Danmark gå fra at være det tredje mest lige land til at være det femte mest lige land i OECD. Danmark vil ligge på samme niveau som Sverige (der deler femte-pladsen med Danmark). Hvis topskatten fjernes, vil den øverste marginalskat blive sænket fra 56 til 42 pct. Det vil øge arbejdsudbuddet svarende til ca. 15.000 ekstra i beskæftigelse.

Den høje grad af lighed i det danske samfund skyldes hovedsageligt, at der i Danmark er en meget snæver lønspreddning på arbejdsmarkedet, og at vi har meget høje overførselsindkomster i forhold til andre lande. Topskatten bidrager ikke væsentligt til disse forhold. Tværtimod indbringer topskatten et relativt beskedent provenu. Der er tale om 17,5 mia. kr. i forhold til et samlet skatteprovenu på knap 840 mia. kr.¹ i 2011, svarende til ca. 2 pct. Generelt gælder det, at øget lighed primært kan genereres gennem overførselssystemet - ikke gennem progressive skatter som topskatten - pga. det lave provenu.

Danmark er det 6. mest lige land ved flad skat på 40 pct.

Hvis bundskatten yderligere reduceres med 2,5 pct.point fra (3,6 pct. til 1,1 pct. i 2011) kan marginalskatten nedbringes til 40 pct.² for alle. Det vil kun betyde en meget lille yderligere stigning i uligheden. Bundskatten påvirker ikke Gini-koefficienten meget, da alle skattepligtige betaler bundskat. Men en reduktion i bundskatten vil være nok til, at Sverige lige akkurat er mere lige end Danmark. Danmark vil dog med en flad skat på 40 pct. være mere lige end Finland på 7. pladsen. Den samlede effekt på arbejdsudbuddet vil svare til godt 20.000 beskæftigede³. Dette er målt ud fra ekstra antal arbejdstimer. Hertil kommer en velstandseffekt som følge af øget produktivitet. En lavere marginalskat betyder, at det også bliver mere attraktivt at arbejde mere produktivt (arbejder mere effektivt for at få en bonus, gøre karriere, skifte arbejde til et mere velbetalt arbejde). Man får med andre ord mere ud af en lønforhøjelse, forfremmelse mv. efter skat.

Lavkonjunktur kan reducere ulighed lige så meget som topskatten

Man skal være opmærksom på, at uligheden (målt ved Gini-koefficienten) også ændres af konjunkturerne. Er der lavkonjunktur vil det typisk betyde faldende boligpriser og aktiekurser. Det indebærer typisk faldende ulighed, da fald i huspriser og aktiekurser påvirker den rigeste del af befolkningen mest. F.eks. blev Gini-koefficienten reduceret med 1,2 pct.point i 2009 primært

¹ Finansministeriet, Økonomisk redegørelse - august 2011

² Inklusiv kirkeskat

³ Skatteministerens svar på svar på spørgsmål nr. 251 af 19. januar 2011

som følge af fald i huspriser og kapitalindkomster. En lavkonjunktur kan således have en effekt på uligheden på kort sigt, der er lidt større end effekten på uligheden af topskatten.

Ulighed halveres, når der ses på livsindkomster

Det skal bemærkes, at ovenstående måler uligheden på et bestemt tidspunkt. Dette kan være en problematisk indgangsvinkel. En satsning på øget uddannelse kan f.eks. medføre øget ulighed, når den måles på et bestemt tidspunkt. En øget uddannelsesindsats kan nemlig medføre flere personer med lav indkomst (personer på SU) og samtidig flere personer med højere indkomster (personer der allerede har færdiggjort deres højere uddannelse). Ses der derimod på livsindkomster kan spredningen være mindre, bl.a. fordi de "fattige studerende" får pæne indkomster set over et livsforløb. På samme måde kan en pensionist med en relativ lav indkomst i dag have haft en høj løn, da vedkommende var på arbejdsmarkedet. Men muligvis har vedkommende ikke valgt at spare op til alderdommen (men har i de yngre år prioriteret at "forbruge nu" frem for i alderdommen). Livsindkomsten har i dette tilfælde heller ikke været lille, selvom indkomsten i dag er lille (og derfor trækker i retning af øget ulighed i dag).

I Vismandsrapporten fra efteråret 2001 er der regnet på Gini-koefficienten, når der frem for "øjeblikksindkomster" tages udgangspunkt i livsindkomster. Resultatet er, at Gini-koefficienten halveres, når der ses på livsindkomster. Med andre ord: Omtrent halvdelen af uligheden i samfundet i et givet år skyldes, at personerne befinder sig i forskellige stadier i deres liv (fx studerende, pensionist etc.). Når man i stedet ser på, hvad befolkningen har af disponibel indkomst over et livsforløb, halveres uligheden.

Lighed og vækst i Danmark

Som det fremgår, er Danmark i dag blandt de lande i verden med mindst ulighed. I det perspektiv skal man være varsom med at følge en politik, der retter sig mod at øge ligheden i samfundet. Forslag der øger ligheden vil ofte betyde færre beskæftigede. Øget lighed kan f.eks. nås ved at øge overførselsindkomsterne. Men højere overførselsindkomster vil generelt gøre det mindre attraktivt at arbejde, og derfor reduceres beskæftigelsen. Eksempelvis betyder bortfald af starthjælp, kontanthjælpsloft og 450-timersreglen, at beskæftigelsen falder med 2-3.000 personer, fordi det bliver mindre attraktivt at være i beskæftigelse frem for på overførselsindkomst⁴. Højere overførselsindkomster er generelt ikke foreneligt med en målsætning om at øge beskæftigelsen. Øget lighed kan også ske ved at øge beskatningen på de beskæftigede, herunder for de højestlønnede. Dette har dog negative virkninger på incitamentet til at arbejde ekstra og uddanne sig, ligesom det kan betyde, at nogen af de mest produktive danskere vælger at arbejde i andre lande. Vismændene har i deres seneste rapport fundet, at hvis marginalsatten for den 10 pct. rigeste del af danskerne øges med 6 pct. point, så mistes der skatteprovenu svarende til ½ mia.kr.⁵. Med andre ord: hvis man prøver at øge ligheden ved at beskatte den 10 pct. rigeste hårdere, så bliver det nødvendigt med offentlige besparelser (½ mia.kr. svarer til 1.000 færre offentligt ansatte) eller skattestigninger på den del af befolkningen, der ikke påvirkes så stærkt på deres arbejdsudbud. Det indikerer, at højere skat på den rigeste del af befolkningen reducerer velstanden for alle.

Danmark står til at få den 4. laveste økonomiske vækst ud af de 32 OECD-lande i perioden 2012-2026. Hvis man ønsker at øge dette vækstpotentiale, bliver man formentlig nødt til at acceptere en stigning i uligheden. Vækstpotentialet kan øges ved at nedsætte skatten på arbejde og kapital, ligesom arbejdsmarkedsreformer kan gøre det mere attraktivt at deltage på arbejdsmarkedet. Sådanne tiltag vil typisk øge uligheden målt ved Gini-koefficienten.

⁴ Finansministerens svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 74 (alm. Del §7) af 28. januar 2011

⁵ Vismandsrapport efteråret 2011, De Økonomiske Råd.